

Digital strategi för
folkbiblioteken i Blekinge och
Kronoberg samt
Biblioteksutveckling Blekinge
Kronoberg 2017–2020

Innehåll

1 Inledning.....	2
2 Strategins mål	2
3 Fokusområden	2
3.1 Digitalt innanförskap	2
3.2 Medie- och informationskunnighet	3
3.3 Digitalt och tekniskt skapande samt kodning	3
3.4 Digital tillgänglighet.....	4
3.5 Digital integritet.....	4
3.6 Barn och unga	4
3.7 Digital kompetens för bibliotekspersonal.....	5
4 Hur når vi målen och vem ansvarar för vad?	5

1 Inledning

Den digitala utvecklingen är en nästan lika stor samhällsförändring som övergången från bonde- till industrisamhälle. Då som nu ställs det nya krav på kompetenser för att kunna delta i såväl arbetslivet som samhället i stort. Självklart ska folkbiblioteken och Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg (BiBK) medverka till att alla kan delta i denna förändring.

Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen SFS 2013:801 7§ "verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet".

Den nationella biblioteksstrategin har föreslagit Kulturdepartementet att satsa på ett digitalt kompetenslyft för Sverige genom en bred bibliotekssatsning. I kompetenslyftet föreslås en höjning av den digitala kompetensen för personalen på folkbiblioteken. Satsningen på 25 miljoner årligen i tre år föreslås gälla 2018-2020.

[Digitalt först med användaren i fokus utgiven av Nationella biblioteksstrategin finns på Kungliga bibliotekets webbplats \(PDF, 83 kB, öppnas i nytt fönster\)](#)

För att följa samhällsutvecklingen har samtliga län och regioner i Sverige också antagit egna digitala agendor med utgångspunkt från Näringsdepartementets skrift *It i människans tjänst*.

[IT i människans tjänst - en digital agenda för Sverige utgiven av Regeringskansliet. \(PDF, 2 MB, öppnas i nytt fönster\)](#)

Strategin är framtagen av BiBK och antagen av BiBK och bibliotekscheferna 2017-05-31. Strategin gäller 2017-2020 med möjlighet till revidering under pågående planperiod.

2 Strategins mål

Biblioteken ska medverka till att alla i Blekinge och Kronoberg blir delaktiga i den digitala utvecklingen generellt och specifikt inom fokusområdena.

3 Fokusområden

3.1 Digitalt innanförskap

Digitalt innanförskap innebär dels att alla ska kunna ta del av samhällsinformation och utöva sina demokratiska rättigheter och skyldigheter, dels att kunna hantera de digitala tjänster som krävs i vardagslivet.

Den nationella strategins förslag *Digitalt först med användaren i fokus* fastslår följande mål med satsningen:

"Öka invånarnas digitala kompetens för att alla ska ha kunskap och möjlighet att ta del av och nyttja digitala sammanhang. Använda bibliotekens unika roll (till för alla) för att synkronisera den digitala kompetensen hos nyanlända med samhällsorientering och svenska demokratiska verktyg. Genom att höja kunskap

och förtrogenhet med digital teknik skapa samhällelig och individuell tillit till myndigheter, e-förvaltning med flera i en snabb teknisk utveckling¹

Mål

Tillsammans ska BiBK och folkbiblioteken medverka till att:

- Alla ska ha möjlighet att lära sig använda e-tjänster, internet och digitala fora för att söka och använda information och göra sin röst hörd och kunna vara delaktiga som e-medborgare.
- Visa nyanlända digitala verktyg de behöver och ge vägledning för att de ska kunna ta del i det digitala samhället.

3.2 Medie- och informationskunnighet

Statens medieråd har sedan en tid drivit frågorna om medie- och informationskunnighet och källkritik. De vänder sig direkt till både skola och folkbibliotek. Den nationella strategin fastslår i skriften *Digitalt först med användaren i fokus* följande som en klar målsättning för folkbiblioteken:

”Öka kompetensen hos den vuxna befolkningen med avseende på källkritisk granskning av medier, ägarstrukturer och globala sammanhang.”²

Mål

Tillsammans ska BiBK och folkbiblioteken medverka till att:

- Öka den digitala kompetensen hos alla (målgrupperna barn och unga se nedan 3.6) vad gäller att hitta, analysera, kritiskt granska och värdera innehållet utifrån formella och informella källor såväl analoga som digitala.

3.3 Digitalt och tekniskt skapande samt kodning

Detta område är en del av folkbibliotekens folkbildningstradition. Utifrån bibliotekslagens skrivningar om digital delaktighet och en vidgad tolkning av litteracitetbegreppet vilken även inrymmer kodning är det viktigt att kunna erbjuda fler en ökad förståelse av kunskap om digitalt och tekniskt skapande.

Det är angeläget att alla kan förstå och öka sin kunskap vad det gäller kod och hur digitala tjänster är uppbyggda, särskilt gällande integritet och övervakning. Kodning kan inrymmas i det vidgade textbegreppet.

Mål

Tillsammans ska BiBK och folkbiblioteken medverka till att:

- Fler får möjlighet att prova nya metoder för digitalt och tekniskt skapande.
- Fler kan förstå och öka sin kunskap om kodning och hur digitala tjänster och algoritmer fungerar.

¹ *Digitalt först med användaren i fokus* Dnr 6.7 2015-1181 sid 2.

² *Digitalt först med användaren i fokus* Dnr 6.7 2015-1181 sid 2.

3.4 Digital tillgänglighet

Inom området digital tillgänglighet finns det många nya regler och lagar att förhålla sig till. Sedan 1 januari 2015 har Diskrimineringslagen (2008:567) en ny diskrimineringsform, "bristande tillgänglighet". Den innefattar även digitala tjänster.

[Diskrimineringslagen \(2008:567\) finns på diskrimineringsombudsmannens hemsida](#)

Det finns även ett antaget EU-direktiv som kommer att bli svenska lag. Standarden WCAG 2.0 AA blir svensk lag. "The rules will include, for example, guidelines on providing descriptions of non-textual content for persons with visual limitations, or on creating content that can be better presented across a range of devices. These requirements will make content more accessible and usable to a wider public, and will especially benefit people with various types of disabilities."³

[EU-direktivet om digital tillgänglighet finns på Europeiska rådets hemsida](#)

Mål

Tillsammans ska BiBK och folkbiblioteken medverka till att:

- Lagar och regler för digital tillgänglighet följs.
- Webbplatserna följer internationell aktuell standard för tillgänglighet WCAG 2.0 med minst nivå A och sträva mot att nå nivå AA.

[Instruktioner till hur man följer WCAG 2.0 finns på Post och telestyrelsens webbplats.](#)

3.5 Digital integritet

I Ds 2016:2 står att "Den s.k. bibliotekssekretessen utsträcks till att omfatta även uppgifter om en enskilds användning av informationsteknik i biblioteksverksamhet.", detta får konsekvenser för vilka digitala verktyg och tjänster som biblioteken kan erbjuda.

KB har tagit fram en [Checklista för personlig integritet i biblioteksmiljö som finns på KB:s statistikblogg.](#)

Mål

Folkbiblioteken ska med stöd av BiBK följa gällande lagstiftning och regler angående personlig digital integritet.

3.6 Barn och unga

I bibliotekslagen finns flera formuleringar som motiverar att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga. I SFS 2013:801 6 § fastslås att "Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov." och i 8 § att "Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar". Barn och unga är en prioriterad grupp i samtliga biblioteksplaner i Blekinge och Kronoberg.

³ http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/05/03-more-accessible-website-across-europa/?utm_source=dsm-auto&utm_medium=email&utm_campaign=More+accessible+websites+across+Europe:+agreement+with+European+Parliament

Mål

Folkbiblioteken ska erbjuda barn och unga:

- Digitala tjänster som är anpassade för dem.

Folkbiblioteken ska som ett komplement till skolan erbjuda barn och unga:

- Anpassade insatser inom medie- och informationskunnighet.
- Råd och information vad det gäller hot och hat på nätet.
- Kompetenshöjande insatser vad det gäller säkerhet och integritet.

Folkbibliotek kan också erbjuda barn och unga:

- Digitalt och tekniskt skapande samt enklare kodning i t ex scratch eller liknande.

3.7 Digital kompetens för bibliotekspersonal

För att följa den snabba digitala utvecklingen i samhället och för att kunna vara ett stöd till bibliotekens besökare behöver bibliotekspersonalen kontinuerligt höja sin egen kompetens.

Mål

Bibliotekspersonalen ska kunna:

- Visa och använda alla digitala tjänster och den teknik som det lokala biblioteket erbjuder besökarna.
- Bibliotekets publika webbgränssnitt och hantera alla moment som biblioteksanvändarna kan använda.
- Använda sociala medier för dialog, marknadsföring och spridning av information.

4 Hur når vi målen och vem ansvarar för vad?

Folkbiblioteken ansvarar för att

- sätta mål för aktiviteter och insatser inom fokusområdena
- bibliotekspersonalen har grundläggande kunskaper i de digitala verktygen⁴ de använder dagligen i sitt yrke
- omvärldsbevaka
- ge bibliotekspersonalen tid att delta i såväl egna som externa kompetensutvecklingsinsatser och utföra aktiviteter i fokusområdena

⁴ Exempel: Office, Book-IT, använda Arena, Legimus, Netloan, hantera e-böcker, surfplattor, smartphones, databaser med mera.

- ge bibliotekspersonalen tillgång till den tekniska utrustning som behövs för att nå målen
- bidra med en medarbetare till en nätverksgrupp
- vidta åtgärder utifrån BBK:s manual för digital tillgänglighet. Regelbundet kontrollera tillgängligheten på bibliotekets webbplats med Webbdelegationens självtest och W3C:s validator samt vidta korrigeringar. [Information och länkar finns på BiBK:s webbplats på sidan om digital tillgänglighet](#)
- regelbundet använda Kungliga bibliotekets Checklista för personlig integritet och andra verktyg för att stärka integriteten på bibliotekets digitala tjänster. [Information och länkar hittar du på BiBKs webbplats på sidan om digital integritet](#)

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ansvarar för att

- erbjuda kompetensutveckling över grundläggande kunskaper
- omvärldsbevaka och förmedla omvärldsbevakning inom de digitala fokusområdena
- följa utvecklingen av den nationella strategin Digitalt först med användaren i fokus och säkerställa att folkbiblioteken i Blekinge och Kronoberg får del av den statliga satsningen
- på [BiBK:s webbplats](#) tillhandahålla användbara länkar till undervisningsmaterial, fördjupning och förslag på användbara verktyg
- stödja lokala initiativ och pilotprojekt inom de digitala fokusområdena som kan ge ett regionalt mervärde
- initiera utvecklingsprojekt i samråd med bibliotekscheferna
- starta och driva en nätverksgrupp med syfte att ha kontinuerlig kontakt, erfarenhetsutbyte, samarbete och dela idéer
- föra dialog med leverantören av den gemensamma webblösningen